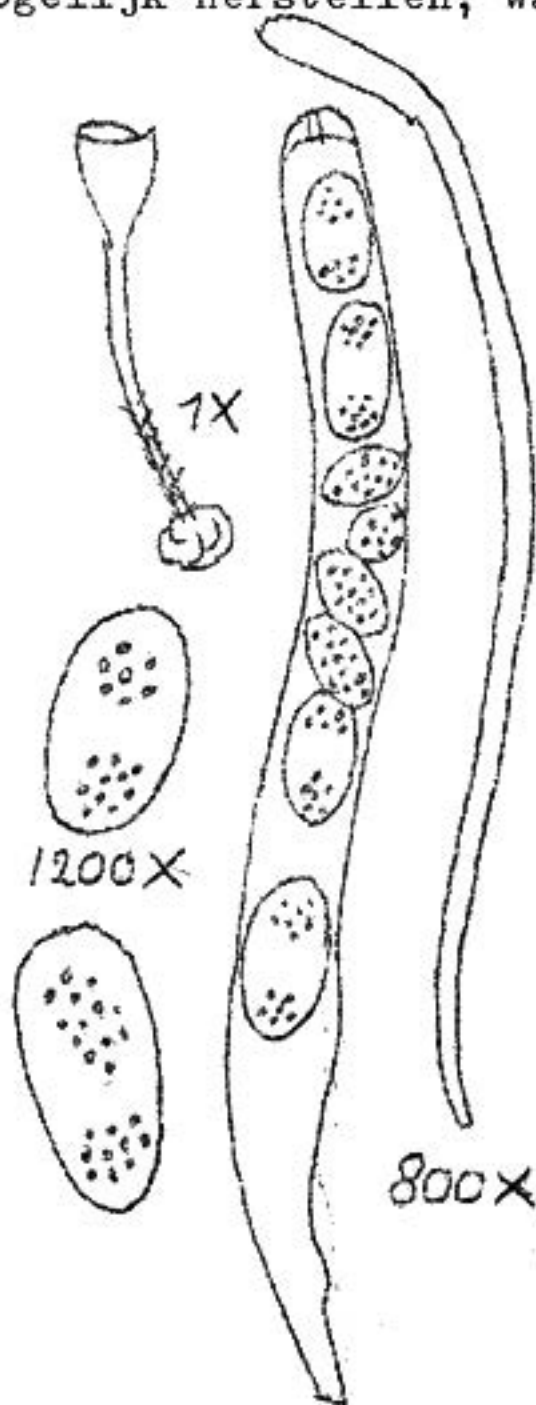

Bijzondere vondsten -- 1.

Voor degenen, die zo graag iets bijzonders willen vinden, heb ik een goed recept. U loopt een bos binnen en gaat zitten. Het geeft niet wat voor bos het is, of waar U gaat zitten. Vervolgens haalt U alles overhoop wat binnen reikwijdte is. Vindt U niet direct wat, dan verplaatst U zich zoveel meters als U goed dunkt en herhaalt de boven beschreven handeling. Na afloop de oorspronkelijke situatie zo goed mogelijk herstellen, want eigenaars en houtvesters zien nooit het nut van een dergelijk onderzoek in en zouden bij al te opvallende blijken van Uw bezoek er maar toe overgaan nog meer terreinen af te sluiten.

Mijn zoon en ik hebben ons op 22 april 1962 al kruipend en zittend op de zo juist beschreven manier een halve morgen bezig gehouden. Het bos, dat ons vrij toegankelijk leek, bestond uit dennen, met een ondergroei van Rode en Blauwe bosbes (*Vaccinium vitis-idaea* en *V. myrtillus*), heide en mossen, terwijl een opslag van eikjes aan de bosrand de weg camouflerde. Aangezien het door ons bezochte bos ongetwijfeld geen niemandsland is, maar aan de andere kant een vindplaats toch niet mag ontbreken, lijkt mij - uit overwegingen van particuliere aard - de mededeling, dat het bos zich te Assel bij Apeldoorn bevindt, zelfs voor insiders voldoende vaag.

Monilinia baccarum.

In dat bos dan vonden wij Monilinia baccarum (J. Schroet.) Whet., een van de Sclerotiniaceae die op overjarige bessen van Vaccinium myrtillus voorkomt; nog niet eerder voor ons land vermeld.

Apothecia diep komvormig, gesteeld. Steel 7-30 x 1-1.5 mm, vezelig aan de top, viltig-harig naar de basis, wat donkerder dan het excipulum. Excipulum 3-8 mm diam., fijn radiaal vezelig, gelig bruin wanneer droog. Hymenium van dezelfde kleur. Asci gesteeld, 8-sporig, de porus blauw wordend in J, + 180 x 12 μ . Sporen scheef 1-rijig, 1-cellig, ellipsoidisch, glad, kleurloos; 4 klein blijvend, mer korrelig inhoud, 9.9-12 x 4.9-6.0 μ ; 4 tot volle ontwikkeling komend, met korreltjes in twee gescheiden groepen, 17.7-21.7 x 8.2-9.5 μ . Paraphysen 3 μ breed, kleurloos, naar de top geleidelijk verbreed tot 4 μ .

Op afgevallen, verschrompelde bessen van de Blauwe bosbes, één vruchtlichaam per bes (soms meer volgens de literatuur).

De ontwikkelingsgeschiedenis van deze soort werd door M. Woronin ontdekt en aan zijn in 1888 verschenen publicatie (Ueber die Sclerotienkrankheit der Vaccinieen-Beeren) ontleen ik het volgende:

De uit de ascus weggeschoten sporen infecteren de naar beneden gerichte zijde van de uitlopende twijgen van Vaccinium myrtillus, waardoor de hele loot verwelkt en na een tijd afsterft en omlaag hangt. Op de geïnfecteerde plaats ontwikkelt zich een mycelium waar zich de conidia in ketens ontwikkelen. Het zijn deze conidia, die enige tijd later de bloemen tijdens de bloei of de eerste stadia der vruchtzetting infecteren. De aange-taste jonge vruchten ontwikkelen zich weliswaar tot normale grootte, maar worden dan, zoals Woronin het noemt, gemummificeerd. Zij zijn niet sappig, maar droog en hard en blijven bleek bruinig, terwijl de gezonde bessen blauw worden. Daardoor is het mogelijk om reeds in de zomer naar de geïnfecteerde bessen te zoeken, die volgend jaar de vruchtlichamen moeten produceren.

Het zou aanbeveling verdienen op dezelfde manier naar verwante soorten, die parasitisch zijn op

Vaccinium oxycoccos, V. uliginosum en V. vitis-idaea,
te zoeken.

Rijksherbarium, Leiden.

R.A. Maas Geesteranus.

Het geslacht Amanita in Nederland I.

Het geslacht Amanita behoort tot de best bekende geslachten van de plaatjeszwammen in Europa. Toch heeft het nog zijn problemen. De vele kleurvormen van A. vaginata bij voorbeeld zijn nog een groot taxonomisch raadsel, hoewel er wel degelijk "systeem" in zit.

Voor andere soorten, die systematisch gezien goed bekend zijn, is de tijd gekomen om zo nauwkeurig mogelijk hun geografische en oecologische verspreiding na te gaan.

Daar vermoedelijk alle Amanita's mycorrhiza-vormers zijn, is het ook interessant, na te gaan met welke bomen zij zich associëren. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren, door geregeld te noteren welke Amanita's men aantreft in bospercelen of lanen, waar slechts één boomsoort groeit. Ongetwijfeld heeft het ook zin, na te gaan, of er relaties bestaan tussen Amanita's en gezelschappen van hogere planten.

In bijgaande tabel en de daarop volgende beschrijvingen is een beknopt overzicht gegeven van de huidige kennis van het geslacht Amanita in Nederland. Moge velen er door deze tabel toe ^{komen}, deze kennis te vergroten. Determinaties worden gaarne gecontroleerd op de afdeling mycologie van het Rijksherbarium, Nonnensteeg 1, te Leiden.

Gedroogd materiaal dient men van enige aantekeningen betreffende kleur, geur e.d. en/of een kleurenschets gepaard te doen gaan. Vers materiaal dient zo spoedig mogelijk, in kranten verpakt, in een stevig blik of kistje verzonden te worden.

Determinatietabel.

Afkortingen: aaa., zeer algemeen; aa., algemeen; a., vrij algemeen; Co., coniferen; hd., hoed; Lo., loofhoud; sp., sporen; st., steel; zzz., zeer zeldzaam;